

Мусієнко І.В., к. іст. н. докторантка, Національний інститут стратегічних досліджень, м. Київ, Україна

Політика пам'яті та проблеми європейського сприйняття України

Предметом гострих дискусій у науковому середовищі стали проблеми впровадження державної політики пам'яті, яку науковці визначають як сукупність офіційних репрезентацій історичного минулого, комеморативних стратегій та практик, орієнтованих на формування історичної пам'яті національної спільноти.

Історична пам'ять – основа національної та культурної ідентичності, вагомий елемент творення національної ідеї та державності. Політика пам'яті, хоча і в різних формах її реалізації, в усі часи була невід'ємною складовою державної політики. Слід наголосити, що в Україні досі немає чіткої цілісної концепції та

стратегії, відповідної нормативно-правової бази та інституціонального забезпечення державної політики пам'яті. Політика в цій галузі має ситуативний, амбівалентний, іноді кон'юнктурний характер. Кризовий стан історичної політики є викликом національним інтересам та безпеці, дестабілізуючим та дезінтегруючим чинником, що призводить до гальмування процесів творення національної ідентичності, державності, об'єднуючої українське суспільство національної ідеї.

Державна політика пам'яті є також впливовим фактором процесів становлення міжнародної суб'єктності України, її цивілізаційної та зовнішньополітичної ідентичності. Безперечно, реінтеграція в Європу залишається для України історичним імперативом. Цілеспрямована та продумана політика пам'яті дає можливість довести європейськість країни, показати її внесок у розвиток європейської та світової цивілізації, подолати стереотипи європейського сприйняття України як «чужого», «іншого».

У той же час процес ідентифікації власної історії пов'язаний із процесом диференціації та визначенням маркерів ідентичності. Тому чітке виокремлення власної історії від імперських історичних схем є важливим завданням та необхідною умовою з точки зору самоствердження України в Європі та світі як рівноправного суб'єкта міжнародної політики. Штучне позбавлення України власної історії автоматично викреслює її з числа країн, котрі можуть претендувати на самостійну роль у світовій політиці. Адже цей вакуум заповнюється чужими історичними схемами, образ України в сприйнятті світової спільноти зливається з образом іншої держави – Росії, а її проблеми розглядають і вирішують через призму російських національних інтересів, що в багатьох випадках є протилежними українським.

Одночасно важливою проблемою є відсепарованість української історії від європейської та світової, відірваність від європейського історичного нарративу, неприсутність, неартикульованість України та українства в європейських підручниках історії, дистанційованість українців від кола європейських народів. Ситуація, коли Україна, держава з величезною територією в центрі Європи та багатими ресурсами, перебуває на початку XXI ст. в статусі «terra incognita», є абсолютно неприпустимою та шкідливою не лише для України, але й для європейського товариства. Нагальним завданням політики пам'яті є інтеграція української історії в світову та європейську, відновлення історичної справед-

ливості щодо українського народу, внесок якого в світову історію є непересічним, якнайширше залучення до українознавчих студій закордонних учених та дослідницьких центрів, сприяння утвердженню позитивного іміджу України як європейської держави, що має давню історію та культуру.